

L'ALOU DE VILAMORELL

Dins el terme municipal de Borrassà existeixen dos veïnats: Creixell i Vilamorell. Aquest any vull referir-me a Vilamorell, ja que mai no hem parlat d'aquest grup de masies antigues, algunes d'elles restaurades recentment, com el restaurant el Molí Vell.

La primera notícia de Vilamorell data de l'any 982 (*Vila Morelli*) on figura com a propietat dels monjos del Monestir de Sant Pere de Rodes en un precepte atorgat pel rei Lotari I. Vilamorell, possiblement un assentament romà, estava situat prop d'on passava la Via Tarraconensis que unia Roma i Tarragona.

En una visita a Vilamorell l'any 1994 amb Esteve Albert i Corp vam tenir l'oportunitat de *descobrir* alguns vestigis interessants. En primer lloc, trobarem a la ribera, davant del Molí, un *piscinarium*. Construcció de pedra, probablement romana, que servia per recollir els peixos (*pisciculus*) que s'emmagatzemaven en les seves aigües fresques (truites, barbs, carpes, etc.) i que quedaven encallats quan algun *piscinarium* romà, aigües amunt, els feia desplaçar a favor del corrent. Una autèntica reserva o piscifactoria com diríem avui dia. No ens ha d'estranyar, ja que la ribera Àlguema sempre ha mantingut un cabal constant i considerable, inclosos els estius més calorosos. Una altra de les troballes que es deu a l'historiador Esteve Albert, qui va apuntar la idea que el nom de la ribera Àlguema provenia del mot àrab *Al Hamma*, d'on deriva la paraula *Alhama* que vol dir, lloc amb abundant aigua.

L'any 711, la invasió musulmana es consolidà a la Península. A l'Empordà, els àrabs s'establiren en ple domini durant 80 anys, fins a les primeries del s. IX, quan el territori gironí comença a formar part dels dominis de Carlemany. No és inversemblant pensar que Vilamorell tingui un origen àrab, no solament pel fet d'haver donat nom a la ribera Àlguema, sinó perquè la pròpia toponímia de Vilamorell (*Vila-Morello*, *Vilamurell*) podria derivar del llatí *mourion*, que vol dir, de raça àrab. A més a més, no cal oblidar que els àrabs foren els que desenvoluparen tècnicament la construcció dels molins d'aigua.

Lentament es fixà la frontera entre l'Imperi Carolingi i els dominis musulmans que arribaven aleshores fins al riu Llobregat, al sud de Barcelona. Així, que Vilamorell era el lloc de pas obligat tant de les expedicions carolíngies fins a terres del sud, cap a Barcelona, com dels grups armats sarraïns en sentit invers, cap al nord. De fet, a primers del segle IX, l'Empordà era una terra plena de litigis on la seguretat era incerta i la població d'al·luvió s'anava instal·lant a poc a poc, posant termes a les terres recentment conquerides.

Un altre fet curiós que vaig descobrir l'any passat, en visitar la part més antiga del Molí Vell de Vilamorell, era la gran quantitat de rajol vermell en els seus ciments i parets mestres, fet poc freqüent a l'Empordà, i que explicaria també el seu origen musulmà.

De Sant Pere de Rodes, Vilamorell passà a dependre directament del Priorat de Lladó, on la comunitat agustiniana tenia part de les seves rendes, precisament a la Parròquia de Borrassà. Existeix un pergami datat

